

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

O. K. MAGNUSSEN

FRANTZ DAHL

DANSK RETSVIDENSKABS HISTORIKER

SÆRTRYK AF
HISTORISKE MEDDELELSER OM STADEN KØBENHAVN
OG DENS BORGERE
TREDJE RÆKKE III HÆFTE 6
25. OKTOBER 1939.

FRANTZ DAHL.

DANSK RETSVIDENSKABS HISTORIKER.

25. OKTOBER 1869—21. DECEMBER 1937.

Af O. K. MAGNUSSEN.

Staar man en Foraarsdag i Læsesalen i British Museum under den mægtige Kuppel, mens Solens sidste Straaler gennem Hvælvingens Vindue falder ind over Væggens høje Reoler og faar de gyldne Bogstaver paa Bøgenes Rygge til at lyse, kan der vokse en knugende Følelse af alt Aandslivs Forkrænkelighed op i ens Sind. Side om Side, Række over Række, staar de der, disse Bind, hvoraf mange i sig rummer et Menneskelivs Gær-

ning. Og blev Retsforskningen ens Opgave og Maal, kan man gribe sig selv i at spørge: er det overhovedet muligt at skabe virkeligt nyt paa et Omraade som dette? Er de europæiske Samfund ikke i de store Træk fra Romerrettens Tider til vore Dage saa ens i deres Opbygning, at alle de vigtigste retlige Tanker forlængst er tænkt, de Veje, der kan vælges, forlængst prøvet? Er Originalitet her i Grunden andet end Mangel paa Lærdom?

For Professor *Frantz Dahl*, Universitetets Lærer i Retsvidenskabens Historie, har en Følelse som denne sikkert ikke været fremmed. For hans Viden var sjældnen og stor. Der var næppe noget vigtigere Værk inden for europæisk Retsvidenskab, han ikke engang før eller senere i sit Liv havde stiftet Bekendtskab med, og dannet sig en Mening om¹). De mange Artikler, han gennem Aarene skrev om nordiske og fremmede Retslærde, vidner klart nok herom. Men for det stærkt kritiske i hans Aand, der først og fremmest gav sig Udtryk i en svidende Selvkritik, maatte en saa omfattende Viden nødvendigvis virke lammende. Lysten til egentlig juridisk Produktion visnede bort. Det meste, der kunde siges om et Spørgsmaal, var jo allerede blevet sagt forlængst.

Men selvom han ifølge sin Viden og sit Sind maatte se kritisk paa meget af det, der kom frem mellem Aar og Dag, kunde ingen til Gengæld nære en mere oprigtig Beundring overfor det, han virkelig fandt stort. Hans Skildringer af dansk Retsvidenskabs førende Skikkelser, af *Ørsted* og *Goos*, taler tydeligt nok derom. Og ogsaa i

¹) Det var saaledes Dahl, der (i „Ugeskrift for Retsvæsen“ 1903, S. 1—8, og 1905, S. 19—26) først henledte dansk Videnskabs Opmærksomhed paa Hammurabis Love, Verdens ældste Lovbog, og paa den omfattende Litteratur, som hurtigt voksede op omkring den. Sml. Georg Brandes: „Skikkelser og Tanker. Sidste Samling“ (1906), S. 165.

det daglige kunde hans Anerkendelse af det, han fandt godt, give sig varme og rige Udslag. Han var trods sin kritiske Aand i sjælden Grad en Fremmer af Aandsliv. Som A. F. Krieger, der heller ikke selv var produktiv af Sind, kunde han anspore andre til Frembringelse. Den levende og uselviske Interesse, han viste deres Gærning, maatte nødvendigvis styrke Lysten til at fortsætte.

Til syvende og sidst hang dette sammen med det, der var det inderste i hans Væsen, hans brændende Kærlighed til alt Aandsliv. Hans Viden og Interesse gik langt ud over Juraens Grænser. Han var fortrolig med Historie og Litteratur som faa og nærede en levende Interesse for Kunst. Derfor var han ogsaa bedre end de fleste egnet for det Fag, der blev hans, Retsvidenskabens Historie, som netop danner Bro fra Juraen over til de øvrige Aandsvidenskaber. Her kunde hans vidtspændende Interesser og omfattende Viden faa sin fulde Anvendelse. For alle, der holdt af ham, var det en Glæde, at det lykkedes ham inden sin Død at give den første samlede Skildring af dansk Retsvidenskabs Historie, vi har i vor Litteratur.

Dette Arbejde: »Hovedpunkter af den danske Retsvidenskabs Historie«, 1936, er hans Hovedværk. Det fremkom oprindelig i »Festskrift i Anledning af Tohundrede Aars Dagen for Indførelsen af juridisk Eksamen ved Københavns Universitet«, senere i 1937 som Bog, 1939 i tysk Udgave, og det giver en indgaaende Skildring af vor juridiske Litteratur og dens Mænd fra Andreas Hojer til Viggo Bentzon, d. v. s. i et Tidsrum af c. 200 Aar.

Med Ørsted og Goos som de to Hovedskikkelser, trækker Frantz Dahl her Hovedlinierne i Udviklingen af den danske Retsvidenskab op og tegner en Række fængslende Portrætter af vore juridiske Skribenter. For manges Vedkommende er det en Førstehaandsskildring, og man behøver blot at gennemse de 30 Sider Noter, der hører til Bogen, for at forstaa, hvor omfattende Studier og Under-

søgelse Forfatteren har maattet foretage for at skrive den. Hvor fin og forstaaende Skildringen af de enkelte er, føler man klart ved de nyere Skribenter, hvor ens personlige Indtryk kan tjene til Sammenligning.

I en saadan historisk Udvikling er den Plads, der kan indrømmes den enkelte, naturligvis begrænset. Men Frantz Dahl har ved andre Lejligheder givet os mere indgaaende Fremstillinger af de betydeligste. Det gælder først og fremmest Anders Sandøe Ørsted, hvis Storhed han ikke kunde blive træt af at fremhæve. I 1927 udkom hans smukke Essay: »Anders Sandøe Ørsted som retslærd«, der senere med enkelte Ændringer blev udsendt baade paa Engelsk og Fransk²⁾, og i 1929 gav han i sin Bog: »Frederik VI og Anders Sandøe Ørsted i 1826« for første Gang en fuldt dokumenteret Skildring af en af de vigtigste Begivenheder i Ørsteds Liv, det Indgreb fra Kongemagtens Side, der tvang ham til, mens han endnu stod i sin fulde, aandelige Kraft, at standse sin videnskabelige Forfattervirksomhed.

Ogsaa af Goos, for hvem Frantz Dahl nærede den dybeste Beundring, har han givet en saare fængslende Skildring (»Juridiske Profiler« S. 1—59). Bygget, som den er, paa stærke, personlige Indtryk, tegner den et levende Billede af Goos' næsten overvældende Tankekraft, som den lagde sig for Dagen baade i hans Værker og i hans personlige Fremtræden som Docent. Forøvrigt har han i en Række Essays skildret de fleste af nyere dansk Retsvidenskabs betydeligste Mænd, saasom Deuntzer, Julius Lassen, Niels Lassen, Ernst Møller, Carl Torp og andre. Flere af disse Skildringer er samlet i det Bind Essays, han

²⁾ „Anders Sandøe Ørsted as a Jurist“ (1932), „L'Oeuvre juridique d'A. S. Ørsted“ (1934). En populær Fremstilling af „Anders Sandøe Ørsted's Liv og Virksomhed“ (oprindelig to Radioforedrag) foreligger trykt som Manuskript 1936.

under Titlen »Juridiske Profiler« udgav i 1920. Det indeholder imidlertid ogsaa en Række Karakteristikker af udenlandske Jurister, særlig af forskellige af Tysklands førende Jurister fra Slutningen af forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede. Disse Essays, hvoraf flere bygger paa personligt Bekendtskab, viser, hvor fortrolig Forfatteren var med Udlandets Retsvidenskab, men er forøvrigt kun nogle faa blandt de mange, han i Aarenes Løb i Tidsskrifter og Leksika har skrevet om fremragende Retslærde.

Personlig maatte man holde af Frantz Dahl. Hans Sind var uden Brod, han var vennsæl og mild. Han havde Venner overalt. Ikke mindst blandt Sverrigs Retslærde var han kendt og afholdt, som næppe nogen anden dansk Jurist. Det begyndte allerede i Ungdommens Dage, og det holdt til det sidste. Ogsaa til Tysklands Jura var han nært knyttet. Som en Anerkendelse af hans nøje Kendskab til og fine Forstaaelse af tysk Retsvidenskab udnævnte Hamborgs Universitet ham 1921 til Dr. juris honoris causa. Men ogsaa med Fagfæller i Frankrig, England, Nordamerika m. fl. Lande stod han i livlig Forbindelse.

Ved Professor Frantz Dahls Død blev dansk Jura en særpræget Aand og et elskeligt Menneske fattigere, en Aandslivets Dyrker, en Polyhistor i Fagfolkens Tid.

C. A. JØRGENSEN
BAAKØREHUS